

Олена Малицька,

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри початкової освіти Бердянського
державного педагогічного університету

СТВОРЕННЯ КУЛЬТУРНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК АСПЕКТ СТАНДАРТИЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Знецінення моралі, суто прагматична спрямованість сучасної цивілізації набувають все більшого поширення як найбільш впливові негативні фактори, що сприяють відчуженню людини від духовних потреб. Але об'єктивні закономірності соціального розвитку вимагають від освіченої особистості наявності творчого потенціалу, високого ступеня інформованості, які доповнені національною самосвідомістю та естетичним смаком. За таких умов гуманістичні аспекти в структурі особистості набувають значення пріоритетних, а це підвищує вимоги до освіти, яка формує і розвинутий інтелект, і внутрішню культуру людини.

Ознаками відповідної трансформації освіти в умовах стандартизації можна вважати створення культурного освітнього середовища, яке б сприяло трансляції цінностей загальнолюдської та української національної культури молодому поколінню.

Значення та місце культури в існуванні та розвитку суспільства є актуальною проблемою наукових досліджень останніх десятиліть.

Проблеми взаємодії культури та освіти висвітлюють доробки низки вчених (Р. Арнхейм, М. С. Каган, Н. І. Киященко, Л. М. Масол, Г. П. Шевченко, О. О. Мелік-Пашаєв, Б. М. Неменський).

Значущий доробок у розкриття й реалізацію освітнього потенціалу культури внесли вітчизняні вчені й педагоги (О. М. Семашко, Л. Г. Ніколаєнко, Н. Є. Миропольська, Л. М. Масол, О. І. Онищенко та інші).

Сучасні культурологічні дослідження визначають культуру як ціннісно-змістовний, нормативно-регулятивний і символіко-інформаційний зміст будь-якої сфери суспільно значимої діяльності [2]. Сутність гуманістичної культури можна охарактеризувати як здатності людини не тільки усвідомлювати й опановувати загальнолюдські й національні духовні цінності, але й ефективно реалізовувати їх у повсякденній практиці.

Єдино можливим засобом впливу на процес формування цінностей особистості в сучасних дослідженнях визначається цілеспрямована організація духовної діяльності людини, «організація її переживань»[4].

Вбачається, що для створення адекватного освітнього культурного середовища, яке сприяло б «організації переживань», доцільним є розробка й реалізація методів і прийомів, що сприяють сенсорному насиченню особистості, розвивають здатності до чуттєво-образного опанування навколишнього світу, відчуття внутрішнього зв'язку з ним,

самовираження й гармонізації емоційних станів через практичну взаємодію особистості в системі «людина – природа – суспільство».

Образи культури характеризуються єдністю почуттєвих і значеннєвих компонентів, а сфера емоційних переживань молоді людини має емоційно насичуватися й підкріплюватися смисловою основою. Культуро відповідний розвиток можна трактувати як відповідність освіти культурі певного часу, орієнтування людини не тільки на її опанування та відтворення, але й на культуротворчість. Для цього доцільним буде створення атмосфери співтворчості, діалогу особистостей. Крім того, в аксіологічному аспекті образи культури виступають як цінності.

Сучасна освіта має формувати в людині не тільки систему знань, а, перш за все, систему почуттів. Цілісність картини світу й визначення місця людини в ньому досягається комплексом базової й додаткової освіти на основі єдності змістовної й процесуальної сторін навчання, єдності цілей і цінностей. Це вимагає практичного рішення таких проблем, як пошук адекватного співвідношення гуманітарної й природничо-наукової освіти, науки та мистецтва, освіти та виховання.

При такому підході змінюються й завдання гуманітарної освіти: від простої трансляції професійних навичок до усвідомленого формування світогляду особистості. Має змінитися й традиційна модель гуманітарної освіти: вагомості набувають дисципліни, спрямовані на формування системи знань і умінь в майбутнього фахівця, яка б сприяла виробленню такого інтелектуального продукту як нове знання. Розв'язання практичних завдань, пов'язаних із реалізацією міждисциплінарної інтеграції утруднюється відсутністю універсального методологічного підходу, який би дозволив подавати зміст всіх навчальних дисциплін у категоріях загального.

Зміна концептуальних підходів до системи освіти зумовлена стратегічними завданнями суспільства, економічними та духовно-ціннісними перетвореннями в ньому, урахуванням пріоритетів культурологічного та духовного відродження. Культура, як відбиток рівня розвитку суспільства і його творчих потенцій акумулює ці цінності. Отже, нагальним завданням прогресивної держави можна вважати забезпечення сприятливих умов функціонування та розвитку культури.

Список використаних джерел

1. Абрамович С. Д. Культурологія / С. Д. Абрамович, М. С. Тілло, М. Ю. Чікарькова. – К. : Кондор, 2004. – 348 с

2. Бабенко Н. Б. Вплив культурно-освітнього простору на соціалізацію молоді [Електронний ресурс]. URL: <http://www.stattionline.org.ua/kultura/112/20811-vpliv-kulturno-osvitnogo-prostoru-na-socializaciyu-molodi.html>. (Дата звернення 2.09.2017).

3. Береговий С. І. Українська культура у європейському та світовому вимірі: навч.-мет. посіб. / С. І. Береговий. – К. : НУХТ, 2012. – 154 с.

4. Неменский Б. М. Эмоционально-образное познание в развитии человека // Вопросы психологии. – 1991. – № 3. – С. 32–41.